

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิต
การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ
กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์
โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
Relationships Among Personal Factors, Lifelong Learning, Empowerment
of Head Nurse and Orthopaedic Nurses Competency, Hospitals
Under The Department of Medical Services

รุ่งนภา พรหมแย้ม* วาสนี วิเศษฤทธิ์

Rungnapa Promyaem* Wasinee Wisesrith

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

Faculty of Nursing, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออโรโปดิกส์ การได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยออโรโปดิกส์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออโรโปดิกส์ จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย และแบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า CVI เท่ากับ เท่ากับ 1, .96 และ 1 และทดสอบค่าความเที่ยงด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง .935, .937 และ .939 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติไคสแควร์ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออโรโปดิกส์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) 2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออโรโปดิกส์ และการได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยออโรโปดิกส์มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ และ 3. การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาล

Corresponding Author: Email: runguna 1963@gmail.com

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตจากบัณฑิตวิทยาลัย และคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

This study was supported by Graduate School, Faculty of Nursing Chulalongkorn University

วันที่รับ (received) 5 เม.ย. 62 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 20 มิ.ย. 62 วันที่ตอบรับ (accepted) 26 มิ.ย. 62

วิชาชีพออโรโปติกส์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวก (0.697 และ $R = 0.364$) กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปติกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโปติกส์

Abstract

This descriptive research was aimed at studying the level of competency of orthopedic nurses and the relationship between personal factors, level of education, experience in operating an orthopedic ward, receipt of specific training in orthopedic nursing care, lifelong learning factors and work empowerment factors of orthopedic head nurses with competency of orthopedic nurses in hospitals under the Department of Medical Services, Ministry of Public Health. The participants were recruited by convenience sampling in 102 . The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation, chi-square, and Pearson's correlation. The findings revealed the following: 1. "Orthopedic nursing competency" was high ($\bar{X} = 3.88$). 2. "Experience in operating an orthopedic ward" and "specific training in orthopedic nursing care" was associated with "Orthopedic nursing competency" under the Department of Medical Services, ($p = .05$). At the same time, "level of education" was not associated with "Orthopedic nursing competency" under the Department of Medical Services. 3. "nurses' lifelong learning" and "Work empowerment of head nurses" were moderately and positively correlated with "orthopedic nursing competency", under the Department of Medical Services with statistical significance ($p = .05$), $r = 0.697$ and 0.364 .

Keywords: Orthopaedic Nurse Competency, Lifelong Learning, Empowerment of Head Nurse The Department Of Medical Services

บทนำ

ประเทศไทยมีสถิติอุบัติเหตุการจราจรเป็นอันดับ 2 ของทั่วโลก ซึ่งอุบัติเหตุการจราจรที่ยังสูงอยู่ในประเทศไทย ทำให้มีผู้ป่วยที่ต้องมีความทราบจากโรคทางออโรโปติกส์ จำนวนมากจากสถิติในปี 2560 พบว่ามีผู้ได้รับบาดเจ็บทาง ออโรโปติกส์ถึงร้อยละ 36.59 ผู้ที่มีความพิการหลังได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางการจราจร จำนวน 6,000 คน¹⁻⁴ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาและให้การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถไปใช้ชีวิตได้ตามปกติให้มากที่สุด

โรคทางออโรโปติกส์สามารถจำแนกตามสาเหตุการเกิดได้ 2 ประเภทคือ ประเภทที่ 1. โรคทางกระดูกที่เกิดจากการบาดเจ็บ (Traumatic Orthopaedic) เช่น กระดูกหัก ข้อเคลื่อน ข้อแพลง เอ็นฉีกขาด ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากอุบัติเหตุทางการจราจรบนท้องถนนประเภทที่ 2 คือ โรคกระดูกที่เกิดจากการที่ไม่ได้รับบาดเจ็บ (Non Traumaic

Orthopaedic) ข้อ เอ็น กล้ามเนื้อ และเส้นประสาทที่เกี่ยวข้อง เช่น การติดเชื้อของกระดูก โรคปวดหลัง โรคที่มีความพิการแต่กำเนิด โรคเนื้องอกกระดูก⁵ ผู้ป่วยกลุ่มโรคกระดูกที่เกิดจากการที่ไม่ได้รับบาดเจ็บบางโรค เช่น โรคกระดูกและข้อเสื่อมจากอายุที่มากขึ้นจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มสังคมสูงวัยของกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์และจากอัตราของโรคติดเชื้อโดยเฉพาะวัณโรคยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 20 ประเทศที่มีภาระโรคของวัณโรคมากที่สุดเมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ (Incident case) มีสถิติการเป็นโรคและการตายระหว่างปี 2553 - 2558 จำนวนร้อยละ 18 ทำให้มีผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อของโรคกระดูกเพิ่มขึ้น จากสาเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่ามีจำนวนผู้ป่วยทางออโรโปติกส์ที่มีจำนวนมากขึ้นทำให้ผู้ป่วยต้องเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาลและหลังได้รับการรักษายังมี

ผู้ป่วยที่หลงเหลือภาวะแทรกซ้อนและความพิการอยู่ เช่น หลังการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมในผู้สูงอายุอาจเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ข้อเข่าติดแข็ง ข้อเข่าติด หรือในผู้ป่วยบาดเจ็บกระดูกสันหลังชนิดถาวรที่หลังจากได้รับการรักษายังคงหลงเหลือความพิการที่ถาวรทำให้มีภาวะที่ต้องพึ่งพิงสูญเสียอัตรากำลังของชาติและสูญเสียเศรษฐกิจประกอบกับโรคอุบัติการณ์ใหม่ เช่น โรคเมะเร็งกระดูกที่พบมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นซึ่งมีแนวทางการสืบสวนโรค การรักษาแตกต่างจากการรักษาของโรคทางออร์โธปิดิกส์แบบอื่นอาจกล่าวได้ว่าเป็นภาวะเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นแบบถาวร มีความพิการหลงเหลืออยู่ มีพยาธิสภาพเกิดขึ้นอย่างถาวรและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลและฟื้นฟูสภาพร่างกายอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นภาวะของโรคเรื้อรัง (Chronic illness) ที่มีผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เศรษฐกิจแก่ผู้ป่วยและครอบครัวทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัวลดลงและยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติร่วมด้วยเพราะต้องสูญเสียกำลังคนและค่าใช้จ่ายในการรักษา

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านยาและการรักษาโรคทางออร์โธปิดิกส์เพื่อมุ่งหวังให้ผู้ป่วย มีความปวดลดลง มีบาดแผลขนาดเล็ก เสียเลือดน้อย ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด สามารถฟื้นตัวหลังผ่าตัดกลับมาทำกิจวัตรประจำวันได้เร็วที่สุดเพื่อลดวันนอนในโรงพยาบาล จะเห็นได้ว่าจากจำนวนอัตราการเกิดอุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการรักษาผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์จึงมีความจำเป็นที่พยาบาลต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เกิดคุณภาพในการพยาบาลซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้

โรงพยาบาลระดับตติยภูมิที่สังกัดกรมการแพทยกระทรวงสาธารณสุข จัดเป็นหน่วยบริการสุขภาพในระดับสูงที่ให้บริการงานการพยาบาลที่มีความหลากหลายเน้นการแก้ไข ปัญหาความเจ็บป่วยและผลการเจ็บป่วยที่มีความซับซ้อนรุนแรงจนถึงวิกฤติ ครอบคลุมถึงการเจ็บป่วยซ้ำ การฟื้นฟูสภาพ เพื่อให้ผู้ป่วยมีศักยภาพสูงสุดหลังการเจ็บป่วย รวมทั้งการจัดบริการดูแลต่อเนื่อง ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลใหญ่ของรัฐในสังกัดกระทรวงอื่นๆ และโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ การดูแลในระดับตติยภูมิเน้นการดูแลที่เน้นการแก้ไขปัญหาความเจ็บป่วยและผลกระทบจากความเจ็บป่วยที่ซับซ้อน รุนแรง วิกฤติ ต้องการการช่วยเหลือจากบุคลากรด้านสุขภาพที่มีสมรรถนะ

ทั้งความรู้ ทักษะ และความสามารถเฉพาะทาง⁷

หอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์เป็นหน่วยงานที่ให้การรักษาพยาบาลเฉพาะทาง มีหน้าที่ดูแลผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัดทางกระดูกรวมทั้งผู้ป่วยบางรายที่ได้รับการรักษาแบบอนุรักษ์สำหรับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนเนื่องจากเป็นอวัยวะที่สำคัญ เช่น ภาวะช็อกจากการเสียเลือดมาก (Hypovolumic Shock) ภาวะก้อนไขมันอุดตันในปอด (Fat Embolism) มีการติดเชื้อที่แผลผ่าตัด (Infection) การเกิดลิ่มในหลอดเลือดดำที่ขา (Deep Vein Thrombosis) ซึ่งภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดนี้มีความรุนแรงและมีผลกระทบต่อบุคคลอย่างมาก ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์จึงต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความพร้อมและสามารถดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ได้โดยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าสมรรถนะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติงานโดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานประกอบด้วยตัวแปรด้านบุคคล (Individual variable) และตัวแปรด้านสถานการณ์ (Situational variable) จะแบ่งได้ออก 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรด้านกายภาพ (Physical variable) ตัวแปรด้านองค์การและสังคม ในขณะที่ออร์แกนและเบทแมนพบว่าปัจจัยที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานประกอบด้วยปัจจัยด้านงาน (Task) การจูงใจ (Motivation) ความพยายาม (Effort) ความสามารถ (Ability) สภาพแวดล้อม (Environment) การรับรู้ต่อบทบาท (Role perception) สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพบว่าสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ที่ศึกษามีความสอดคล้องกับสมรรถนะตามสายงาน (Functional competency)⁷ ได้แบ่งประเภทของสมรรถนะของบุคลากร (Employee competency ได้เป็น 3 ประเภทคือ สมรรถนะหลัก (Core competency) คือ สมรรถนะที่บุคลากรในองค์การจำเป็นต้องมีเหมือนกันทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในสายงานใดหรือระดับตำแหน่งใดก็ตามสมรรถนะตามสายงาน (Functional competency) คือ สมรรถนะที่เป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามสายงานหนึ่งๆ และได้บูรณาการสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ ผลการศึกษา¹ และผลการศึกษา² ซึ่งมีความสอดคล้องกัน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพยาบาลเฉพาะทางและเทคนิคการใช้อุปกรณ์ทางออร์โธปิดิกส์ 2) ด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและเสริมสร้างศักยภาพผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์และครอบครัว 3) ด้านการให้ความ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2562
Volume 20 Vol 3 September - December 2019

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เก็บข้อมูลข้อมูลระหว่างวันที่ 15 กันยายน 2560 ถึงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2560 ในพยาบาลประจำการที่กำลังปฏิบัติงานด้านการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ในโรงพยาบาลเลิดสิน จำนวน 45 คน โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 36 คน โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี จำนวน 24 คน ที่อยู่ในสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนประชากรทั้งหมด 105 คน

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลประจำการที่กำลังปฏิบัติงานด้านการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ โรงพยาบาลเลิดสิน จำนวน 45 คน โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 36 คน โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี จำนวน 24 คน สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนประชากรทั้งหมด 105 คน

กลุ่มตัวอย่าง พยาบาลประจำการที่กำลังปฏิบัติงานด้านการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ที่มีประสบการณ์การทำงานเชิงปฏิบัติการตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ประจำแผนกออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เก็บจากประชากรทั้งหมด 105 คน มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 102 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.14 จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยนี้ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยโรงพยาบาลราชวิถี รหัสโครงการ 61018 เลขที่ 021/2561 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ จะได้รับการชี้แจงจากผู้วิจัยเกี่ยวกับรายละเอียดโดยผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ของการทำวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะทำให้การเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับอนุญาตและยินยอมเข้าร่วมวิจัยเท่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ จำนวน 6 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ แบ่งเป็น 4 ด้าน ข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ลักษณะแบบคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ลักษณะแบบคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ ข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อ ลักษณะแบบคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย และแบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ ได้ค่า CVI เท่ากับ 1, 0.96 และ 1 ตามลำดับ และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับพยาบาลประจำการทุกคนที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลราชบุรี ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย และแบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ เท่ากับ .935, .937 และ .939 ตามลำดับ

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอด จำแนกโดยรวม และรายด้าน (n = 102)

สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอด	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านการพยาบาลเฉพาะทางและเทคนิคการใช้อุปกรณ์ทางหอโรคปอด	4.04	0.53	มาก
ด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและเสริมสร้างศักยภาพผู้ป่วยหอโรคปอดและครอบครัว	3.90	0.59	มาก
ด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยและญาติเพื่อให้เกิดศักยภาพในการดูแลอย่างต่อเนื่อง	3.88	0.58	มาก
ด้านการประยุกต์นวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วยทางหอโรคปอด	3.45	0.71	ปานกลาง
รวม	3.88	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอด มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพยาบาลเฉพาะทางและเทคนิคการใช้อุปกรณ์ทางหอโรคปอด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและเสริมสร้างศักยภาพผู้ป่วยหอโรคปอดและครอบครัว ($\bar{X} = 3.90$) ด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยและญาติเพื่อให้เกิดศักยภาพในการดูแลอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.88$) ส่วนด้านการประยุกต์นวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วยทางหอโรคปอด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพยาบาลวิชาชีพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหอโรคปอด และการได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยหอโรคปอดกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอด โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอด โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ (n = 102)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	df	χ^2	Sig.	Contingency Coefficient
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	94	92.2				
ปริญญาโท	7	6.9				
ปริญญาเอก	1	1.0	4	3.779	0.437	0.176

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอด โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหอโรคปอดโรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์
โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ (n = 102)

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในหอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์	จำนวน	ร้อยละ	df	χ^2	Sig.	Contingency Coefficient
2-5 ปี	40	39.2				
6-10 ปี	22	21.6				
11-20 ปี	22	21.6				
21-30 ปี	11	10.8				
31 ปีขึ้นไป	7	6.9	8	31.174*	0.000	0.443

* p<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Contingency Coefficient = 0.443) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์กับ
สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ (n = 102)

การได้รับการอบรมหลักสูตร การพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์	จำนวน	ร้อยละ	df	χ^2	Sig.	Contingency Coefficient
ผ่านการอบรม	28		27.5			
ไม่ผ่านการอบรม	74		72.5	2	8.357*	0.015 0.291

* p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Contingency Coefficient = 0.291) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า การได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาล

เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์

3. การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ และการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์

หอผู้ป่วยกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออโรโธดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ (n = 102)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ	.697*	.000	ปานกลาง
การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย	.364*	.000	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 5 พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง (.697 และ .364 ตามลำดับ) กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย ออร์โธปิดิกส์ และการได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาล เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัด กรมการแพทย์สังกัดกรมการแพทย์ พบว่า

1. ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ออร์โธปิดิกส์โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ สังกัดกรมการแพทย์ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพ ออร์โธปิดิกส์มีการปฏิบัติงานโดยใช้ทักษะความสามารถทางด้านการปฏิบัติงานค่อนข้างมากกว่าการได้ใช้ความรู้ทางด้านวิชาการที่นอกเหนือจากงานในหน้าที่ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย⁸ ทำการศึกษาปัจจัยทำนายสมรรถนะพยาบาลไตเทียมที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลไตเทียมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย
ออโรโธปิดิกส์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาล
วิชาชีพออโรโธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา³ ที่พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในหน่วยผู้ป่วยวิกฤตหัวใจ และหลอดเลือดมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับสมรรถนะ พยาบาลวิชาชีพหน่วยผู้ป่วยวิกฤตหัวใจและหลอดเลือด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ งานวิจัย¹ ที่พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในบทบาท พยาบาลวิชาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับสมรรถนะ ด้านการสร้างเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพในเขตพื้นที่ ภาคกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัย⁸ ทำการศึกษาปัจจัย ทำนายสมรรถนะพยาบาลไตเทียม ที่พบว่า ประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานด้าน ไตเทียมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะ พยาบาลไตเทียมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วย ออร์โธปิดิกส์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย⁹ ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการประชุมการสัมมนาหรือผ่านการอบรมด้านการพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินมีการทำหัตถการในผู้ป่วยระบบทางเดินหายใจ ระบบไหลเวียนเลือดและการให้ยาผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะฉุกเฉินแตกต่างกับพยาบาลวิชาชีพที่ไม่เคยผ่านการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัย⁸ ทำการศึกษาปัจจัยทำนายสมรรถนะพยาบาลไตเทียม ที่พบว่า การอบรมเพิ่มเติม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลไตเทียมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง (.697) กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพพออร์โธปิดิกส์โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพพออร์โธปิดิกส์มีความยินดีร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสนใจ เข้าใจภาษาที่ใช้ในการสื่อสารที่เป็นที่ยอมรับ

ตลอดจนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์

5. การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง (.364) กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ได้รับการสนับสนุนให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน มีการริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ในหน่วยงาน ได้รับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา³ ที่พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพหน่วยผู้ป่วยวิกฤตหัวใจและหลอดเลือดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัย⁶ ทำการศึกษาปัจจัยทำนายสมรรถนะพยาบาลไตเทียม ที่พบว่า ปัจจัยการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลไตเทียมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการประยุกต์นวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วยทางออร์โธปิดิกส์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากพยาบาลมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ไม่สามารถกำหนดกิจกรรม หรือสร้างอุปกรณ์ใหม่ๆ ในการดูแลผู้ป่วยทางออร์โธปิดิกส์ที่ปลอดภัย ประหยัด คุ้มค่าได้ และไม่สามารถนำองค์ความรู้เดิมมาคิดค้นนวัตกรรมใหม่ที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้องค์กรได้ ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลควรจัดให้มีการสร้างนวัตกรรม หรือจัดให้มีประกวดนวัตกรรมทางด้านออร์โธปิดิกส์ เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ ด้านการประยุกต์นวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วยทางออร์โธปิดิกส์ได้เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้ายิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรพัฒนาด้านวิชาการให้สมาชิกองค์กร สร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัย พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการได้รับทรัพยากร มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากพยาบาลออร์โธปิดิกส์มีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ดังนั้นผู้บริหารหรือหัวหน้าควรจัดสรรบุคลากร ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน และการจัดเวรปฏิบัติงานนอกเวลาราชการโดยคำนึงถึงภาระงานเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ ในบริบทที่ต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ในตัวแปรอื่นๆ เช่น ปัจจัยสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์ เพื่อนำไปพัฒนาและส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพออร์โธปิดิกส์มีสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น

References

1. Piyathida, Y. A study of the orthopaedic nurse competency, tertiary hospital. Master of Nursing Science Bangkok : Chulalongkorn University, 2005. (in Thai).
2. Auschara, S. The development of orthopaedic nurses' competency scale in the hospitals of the Ministry Of Defense. Thai Journal Cordio Thoracic Nursing. 2016;27(2):71-84 (in Thai).
3. Aagkana, H. Predicting factors of competency of professional nurses in coronary care unit. Thai Journal Cordio Thoracic Nursing. 2016;27(2): 71-84 (in Thai).

4. Public Health. Bureau of Policy and Strategy;2016 (In Thai).
5. Wanee, S. Nursing care for orthopedic patients. Bangkok; 2009 (In Thai).
6. Saowarod, S. Performance evaluation of professional nurses in orthopedics department in government hospital in Bangkok. Thesis of Master degree of Major administration of Nursing Christian University; 2014 (In Thai).
7. Chucha,i S. Corporate Training. Bangkok, Chulalongkorn; 2007 (In Thai).
8. Chutima, K. Predicting factors of competency of hemodialysis nurses. Master of Nursing Science Bangkok: Chulalongkorn University; 2013 (in Thai).
9. Siriorn, S. Compound Training Course Specialty Nursing, Managerial Nursing Branch Cases of chronic diseases (Diabetes and hypertension) Subject: Role and competency of nurses Case Manager. Nonthaburi: Nursing Council;2014.